

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญของประเทศ เนื่องจากเด็กและเยาวชนเหล่านี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า และจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงควรได้รับการดูแลเอาใจใส่ให้มีความเจริญเติบโตทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และได้รับการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประโยชน์โดยรวมกับการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านความมั่นคง ฯลฯ หากเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ถูกปล่อยปละละเลย ขาดผู้ที่คอยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว การพัฒนาเด็กและเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติอาจเกิดปัญหาและส่งผลให้สังคมเกิดความเสื่อมโทรม ปัญหาสังคมต่างๆ จะเกิดขึ้นตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สถานการณ์ปัจจุบัน ประเทศไทยมีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ผู้คนหันไปเน้นด้านวัตถุนิยม สถาบันครอบครัวอยู่ในสภาพที่อ่อนแอ เมื่อมีเรื่องกระทบกระทั่งกันก็ตัดสินใจหย่าร้างแยกทางกันง่ายๆ ทำให้ครอบครัวแตกแยก อีกทั้งบิดามารดาต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว จนไม่มีเวลาในการอบรมดูแลลูก การเลี้ยงลูกอย่างผิดวิธี เช่น งดกินไปหรือปล่อยปละละเลย ได้ส่งผลกระทบต่อตัวเด็กและเยาวชน และเกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ทำให้ได้พบเหตุการณ์ต่างๆ อันเกิดจากการกระทำของเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นการลักทรัพย์ ใจ ปล้น ข่มขืนอนาจาร การทำร้ายร่างกาย การเสพยาเสพติดให้โทษ ฯลฯ ซึ่งการกระทำเหล่านี้นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่ง จะเห็นได้จากข้อมูลแสดงจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ของกลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมส่งสถานพินิจฯ ทั่วประเทศจำนวนตามฐานความผิดพบว่า ในระหว่างปี 2550-2553 เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์มากที่สุด รองลงมาเป็นการผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายตามลำดับ ในปี 2550 กรณีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจำนวนมากที่สุดรวม 14,764 คดี ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จำนวน 7,784 คดี และในปี 2553 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ มีเด็กและเยาวชน

กระทำผิดจำนวนมากที่สุดรวม 14,695 คดี รองลงมาเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจำนวน 9,742 คดี ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศ จำแนกตามฐานความผิดตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 – 2553

หน่วย : คดี

ฐานความผิด	ปี พ.ศ.			
	2550	2551	2552	2553
รวม	51,128	46,981	46,371	44,057
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	14,764	12,658	10,073	9,742
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	7,784	6,661	6,388	5,474
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	2,154	1,916	2,538	1,812
ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง	3,247	2,989	2,407	2,300
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	10,279	11,207	12,352	14,695
ความผิดเกี่ยวกับอาวุธ และวัตถุระเบิด	3,650	3,251	3,413	2,889
ความผิดอื่นๆ	9,250	8,299	9,200	7,145

ที่มา : กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จะเห็นได้ว่าปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีความรุนแรง และมีจำนวนมากขึ้น ไม่ว่าจะเกิดจากการกระทำโดยประมาท คึกคะนอง ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือเกิดขึ้นจากเจตนาของตัวเอง รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน แม้จะมีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พร้อมทั้งการจัดตั้งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และมีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่ได้แยกการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมายออกจากกระทำความผิดของผู้ใหญ่ โดยถือว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ใช่อาชญากร แต่เป็นเพียงผู้กระทำความผิดกฎเกณฑ์ของสังคม และเป็นผู้ที่ยังอ่อนต่อโลก ไม่สมควรที่จะได้รับ

การลงโทษ แต่ควรได้รับการช่วยเหลือเพื่อปรับปรุงตนเองเสียใหม่ ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้น กฎหมายจึงได้กำหนดให้มีการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ภาวะแห่งจิต และสิ่งแวดล้อมของเด็กและเยาวชน ไปพร้อมกับการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำผิด ซึ่งจะศาลได้ทราบถึงสาเหตุแห่งการกระทำก่อนแล้วจึงใช้กระบวนการในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาพฤติกรรม เพื่อให้กลับตนเป็นคนดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยปกติสุข

วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวนำมาใช้เป็นมาตรการเพื่อการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น แบ่งออกเป็น 2 วิธีการ คือ (1) วิธีการที่ยังไม่ตัดอิสรภาพ แบ่งเป็น ว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัว ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน มอบให้แก่อบิดามารดา ผู้ปกครอง วางข้อกำหนดให้ระวังเด็กหรือเยาวชนนั้นมิให้ก่อเหตุร้าย ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไป โดยกำหนดเงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติของเด็กและเยาวชนนั้นไว้ด้วย ให้ชดใช้ค่าเสียหายให้ทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ ให้เข้ารับการบำบัดรักษา ให้เข้ารับคำปรึกษาแนะนำแบบกลุ่มบำบัด หรือจิตบำบัด หรือกิจกรรมอื่น (2) วิธีการที่ตัดอิสรภาพ คือ ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปไว้ยังสถานแรกรับ หรือสถานฝึกอบรม ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปไว้ยังสถานกักกัน ทั้ง 2 วิธีนี้ ศาลเยาวชนได้นำมาใช้อย่างกว้างขวางในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดแต่ละราย โดยมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ได้รับการช่วยเหลือ แก้ไข ฟื้นฟู และสามารถกลับตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป (อุไรพร เหมือนอ่วม, 2548 : 2)

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการที่เด็กและเยาวชนได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม จนได้รับการปล่อยตัวกลับออกมาสู่โลกภายนอกในกรณีต่างๆ ทั้งการปล่อยตัวชั่วคราวการพิจารณาพิพากษาปล่อยตัวโดยศาล ปัญหาของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ไม่ได้หมดไปพร้อมกับการสิ้นสุดคดี หรือการได้รับการปล่อยตัว แต่ผลจากการที่เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการยุติธรรมมาแล้ว ไม่ว่าผลการพิจารณาพิพากษาจากศาลจะออกมาอย่างไร กระบวนการยุติธรรมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชนก็เริ่มตีตราเด็กและเยาวชนเหล่านี้ว่าเป็น “ผู้กระทำผิด” ไปแล้ว และเมื่อได้กลับเข้าสู่สังคม คนในสังคมบางส่วนก็จะประทับตราว่าเป็น “คนจู้จุก” “คนจู้จิบโมย” จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ถูกกลดค่าและตีตราให้อยู่ในกลุ่มบุคคลที่มีปัญหา โดยไม่ได้คำนึงถึงสาเหตุที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนแต่ละคนต้องกระทำผิดกฎหมาย ผลที่ตามมาคือเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่หันกลับมากระทำผิดซ้ำตามภาพลักษณ์ที่ตนเองได้ถูกตีตรา มา เช่น เคยลักทรัพย์หรือปล้นทรัพย์และเมื่อมีโอกาสก็จะหวนกลับไปทำเช่นเดิมอีก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังข้อมูลจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ทำการสำรวจเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี 2549 – 2553 พบว่าปี 2549 มีการกระทำผิดซ้ำ 5,712 คดี ปี 2550 จำนวน 6,608 คดี ปี 2551 จำนวน 6,608 คดี ปี 2552 จำนวน 6,294 คดี และปี 2553จำนวน 5,559 คดี ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศและ
เป็นคดีที่กระทำผิดซ้ำ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 – 2553

พ.ศ.	จำนวนคดีที่จับกุม	กระทำผิดซ้ำ	คิดเป็นร้อยละ
2549	48,218	5,712	11.8
2550	51,128	6,608	12.9
2551	46,981	6,606	14.1
2552	46,371	6,294	13.6
2553	44,057	5,559	12.6

ที่มา : กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ
เยาวชน

ในจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำซึ่งถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 – 2553 เมื่อพิจารณาจำแนกตามฐานความผิด พบว่าส่วนใหญ่เป็นคดีที่มีฐาน
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์มากที่สุด รองลงมาเป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับขบสาพติดให้โทษ
นอกจากนั้นเป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย คดีที่มีฐานความผิดอื่นๆ คดีที่มีฐาน
ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง คดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธและ
วัตถุระเบิด และคดีเกี่ยวกับเพศ ตามลำดับดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนของคดีเด็กและเยาวชนที่เป็นการกระทำผิดซ้ำของสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ
จำแนกตามฐานความผิด ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 – 2553

หน่วย : คดี

ฐานความผิด	ปี พ.ศ.				
	2549	2550	2551	2552	2553
รวม	5,712	6,608	6,606	6,294	5,559
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	2,356	2,882	2,620	2,253	2,047
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	847	809	706	705	511

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ฐานความผิด	ปี พ.ศ.				
	2549	2550	2551	2552	2553
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	309	202	165	257	125
ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง	154	313	307	257	214
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	1,428	1,671	1,950	1,864	1,968
ความผิดเกี่ยวกับอาวุธ และวัตถุ ระเบิด	226	242	268	277	237
ความผิดอื่นๆ	393	489	590	681	457

ที่มา : กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

อย่างไรก็ตาม หลายฝ่ายพยายามหาแนวทางในการลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน โดยมีวิธีการต่างๆ เช่น การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสปรับปรุงตัวในสังคมต่อไปในอนาคต (พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 63) การรอกการพิจารณาพิพากษาเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาตนเองในระหว่างถูกดำเนินคดี (พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 95) หรือการพิจารณาพิพากษาปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข คือ การคุมประพฤติเพื่อให้ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในแนวทางที่เหมาะสม หรือแม้แต่การพิจารณาพิพากษาส่งเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมยังศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อให้ได้มีโอกาสในการศึกษาอาชีพและปรับปรุงแก้ไขตนเองก็ตาม แต่ก็ยังพบว่ามียุติธรรมเด็กและเยาวชนจำนวนหนึ่งที่กระทำผิดซ้ำ และต้องเดินกลับเข้าสู่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนอีกครั้ง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนแม้เป็นพื้นที่ที่ไม่ได้มีความเจริญมากนัก ก็ยังพบกับปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และมีการจัดตั้งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2549 ตลอดระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา จังหวัดแม่ฮ่องสอนก็ประสบกับปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนเช่นกัน โดยเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำที่กลับเข้ามา

สู่กระบวนการยุติธรรมมีทั้งที่กระทำผิดในฐานะความผิดเดิม และฐานความผิดใหม่ บางรายกระทำผิดซ้ำ ในระหว่างที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวในขณะที่รอฟังการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล และบางราย กลับไปกระทำผิดซ้ำหลังจากได้ผ่านกระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และอายุพ้นเกณฑ์เยาวชนแล้ว จึงต้องถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของผู้ใหญ่ ดังปรากฏในข้อมูลของสถานพินิจฯ จังหวัด แม่ฮ่องสอน ตั้งแต่ปี 2551 – 2554 พบว่า ปี 2551 มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมดำเนินคดีทั้งสิ้น 95 คดี เป็นการกระทำผิดซ้ำ 2 คดี คิดเป็นร้อยละ 2.1 ปี 2552 มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุม ดำเนินคดีทั้งสิ้น 89 คดี แต่ไม่มีการกระทำผิดซ้ำ ปี 2553 มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมดำเนินคดี ทั้งหมด 87 คดี เป็นการกระทำผิดซ้ำ 3 คดี คิดเป็นร้อยละ 3.4 และปี 2554 มีจำนวนเด็กและเยาวชน ที่ถูกจับกุมดำเนินคดีทั้งสิ้น 80 คดี เป็นการกระทำผิดซ้ำ 8 คดี คิดเป็นร้อยละ 10 ดังปรากฏ รายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอนและ เป็นคดีที่กระทำผิดซ้ำ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 – 2554

พ.ศ.	จำนวนคดีที่จับกุม	กระทำผิดซ้ำ	คิดเป็นร้อยละ
2551	48,218	5,712	11.8
2552	51,128	6,608	12.9
2553	46,981	6,606	14.1
2554	46,371	6,294	13.6

ที่มา : กลุ่มงานคดี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

นอกจากนี้ ยังมีเด็กและเยาวชนอีกจำนวนหนึ่งที่ได้กระทำผิดหลังจากได้รับการปล่อยตัวแล้ว แต่ไม่ถูกแจ้งจับกุมดำเนินคดี เนื่องจากผู้เสียหายและผู้ปกครองสามารถตกลง ใช้จ่ายค่าเสียหายแก่กันจนเป็นที่พอใจ ผู้เสียหายจึงไม่แจ้งความดำเนินคดีแก่เด็กและเยาวชนนั้น

จากการศึกษาของนักวิชาการหลายท่าน เกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชน อาจสรุปได้ว่า การกระทำผิดมาจากหลายปัจจัย คือ ปัจจัยจากตัวเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ปัจจัยด้านครอบครัวที่แตกแยก ไม่อบอุ่น มีปัญหา กับคนในครอบครัว ปัจจัยการคบเพื่อน และปัจจัยสิ่งยั่วยุทางสื่อต่างๆ และพบว่าสิ่งหนึ่งที่แฝงอยู่ของ ปัจจัยการทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนก็คือ การที่เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการยอมรับ

จากครอบครัว ชุมชน และสังคมภายนอก จะเห็นได้ว่าการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมักเกิดขึ้นพร้อมกับปัจจัยเร้าจากภายนอก และประสบการณ์ที่เขาได้รับหลังปล่อย เช่น การกลับเข้าไปอยู่ในสังคมที่อาจไม่พร้อมยอมรับ การถูกตีตราต่างๆ นานา จึงผลักดันให้เขากลับเข้าสู่สังคมแห่งการกระทำผิดที่เขาพยายามเดินจากมา แต่ในทางตรงกันข้ามด้วยความที่มีประสบการณ์ปัญหาาร่วมกันซึ่งทำให้สังคมคนทำผิดให้การยอมรับ หรือเข้าใจพวกเขามากกว่าที่เขาได้รับจากชุมชน สังคมเดิมของตน (คณิงนิจ วิหคมาตย์, 2552 : 6)

ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน สถานพินิจ จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้นำวิธีการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยการจัดประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน การนำครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน แต่ก็ยังพบว่ามีปัญหาเด็กและเยาวชนที่ได้รับปล่อยตัวออกไปยังอยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดกฎหมาย และบางรายมีการกระทำผิดซ้ำ และมีแนวโน้มว่าการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ที่ผ่านมาการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนของสถานพินิจ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมุ่งเน้นด้านการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูตามกระบวนการของสถานพินิจ ซึ่งมีรูปแบบในการบำบัด ฟื้นฟูตามที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติทั้งประเทศ แต่ยังไม่ได้นเน้นความสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวออกจากสถานพินิจ อย่างจริงจัง เนื่องจากหลังปล่อยตัวเด็กและเยาวชนจากสถานพินิจแล้ว จะมีหน่วยงานของกรมคุมประพฤติรับช่วงต่อในการติดตามควบคุมความประพฤติของเด็กและเยาวชน ซึ่งมีมาตรการในการควบคุมความประพฤติของเด็กโดยการกำหนดให้มารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตามกำหนดทุกๆ 3-4 เดือน/ครั้ง ภายในระยะเวลา 1-2 ปี ซึ่งไม่เข้มงวดมากนัก และพบว่าเด็กและเยาวชนบางรายเมื่อพ้นจากการคุมประพฤติ หรืออยู่ในระหว่างถูกคุมประพฤติได้กระทำผิดซ้ำ หรือทำผิดเนื่องใจในการคุมประพฤติ

ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาวิธีการที่ใช้ในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ผ่านมามีข้อบกพร่องที่สมควรมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การแก้ไข ฟื้นฟู บำบัดเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดคิดให้กลับตนเป็นคนดีได้ และศึกษาถึงแนวทางในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเด็กและเยาวชนสู่สังคม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และความคิด ว่าควรมีแนวทางหรือมาตรการอย่างไร รวมทั้งแนวทางในการติดตามดูแลเยาวชนหลังจากปล่อยตัวไปแล้วให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพื่อ ป้องกัน และแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน และเพื่อทำให้การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้จริง อีกทั้งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นอนาคตที่ดีของชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและข้อบกพร่องของวิธีการและมาตรการที่นำมาใช้ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดีไม่กระทำผิดซ้ำ

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์หาแนวทาง และมาตรการการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังจากได้รับการปล่อยตัว เพื่อป้องกัน แก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2.3 เพื่อศึกษาสภาพสังคม วัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจในพื้นที่ ที่มีความสำคัญในการกำหนดแนวทางการป้องกันแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

1.2.4 เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ของการนำแนวทาง และมาตรการการป้องกันแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนทั้งก่อนปล่อยและหลังปล่อยมาปฏิบัติ

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 วิธีการที่ใช้ในสถานฝึกและอบรมเป็นวิธีการที่เหมาะสม ที่สามารถใช้บำบัด ฟื้นฟู หรือปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี ไม่กระทำผิดซ้ำได้หรือไม่ เพราะอะไร

1.3.2 แนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเด็กและเยาวชน ควรมีหลักการ และมาตรการอย่างไรจึงสามารถป้องกัน แก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มากขึ้น

1.3.3 แนวทางการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังจากได้รับการปล่อยตัว ควรมีหลักการและมาตรการอย่างไร จึงสามารถป้องกัน แก้ไข การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ดีขึ้น

1.3.4 สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม วัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ มีความสำคัญต่อการกำหนดแนวทางในการป้องกันแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนหรือไม่ อย่างไร

1.3.5 มีความเป็นไปได้มาก หรือน้อยแค่ไหนในการนำแนวทางการป้องกันแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนทั้งก่อนปล่อย และหลังปล่อยมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรมในพื้นที่

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ได้แนวทาง และมาตรการในการดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังจากได้รับการปล่อยตัว เพื่อป้องกัน แก้ไขการกระทำผิดซ้ำของเด็ก และเยาวชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่สอดคล้องกับสภาพสังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่

1.4.2 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุงการทำงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

1.4.3 หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถนำแนวทางที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์หามาตรการในการป้องกันการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของเด็กและ เยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง

1.5 นิยามศัพท์ทั่วไป

เด็ก หมายถึง บุคคลอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

ศูนย์ฝึกและอบรม หมายถึง ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

การแก้ไขบำบัดฟื้นฟู หมายถึง มาตรการที่กำหนดเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือ สนับสนุนเด็กหรือเยาวชนให้สามารถอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้โดยปกติสุข เช่น การรับคำปรึกษา แนะนำ การเข้าร่วมกิจกรรมบำบัด การเข้าร่วมกิจกรรมทางเลือก การศึกษา หรือการฝึกอาชีพหรือวิชาชีพ

การฝึกอบรม หมายถึง การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูโดยมีการควบคุม